

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Qvaestio CXXXVIII. De magnificentia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

in praedicatione refugiunt, si districtè iudicentur, ex tantis rei sunt, ex quantis venientes ad publicum prodesse poterunt.

AD SECVNDVM dicendum, quod nihil prohibet aliquem habentem habitum virtutis peccare, venialiter quidem, etiam ipso habitu remanente: mortaliter autem cum corruptione ipsius habitus virtutis gratuita. Et ideo potest contingere, quod aliquis ex virtute quam habet, sit dignus ad aliqua magna facienda, quae sunt digna magno honore. Et tamen per hoc quod ipse non attendat sua virtute uti, peccat quandoque quidem venialiter, quandoque autem mortaliter. Vel potest dici, quod pusillanimitas est dignus magnis secundum habilitatem ad virtutem, quae inest ei, vel ex bona dispositione naturae, vel ex scientia, vel ex exteriori fortuna, quibus dum recusat uti ad virtutem, pusillanimitas redditur.

AD III, dicendum, quod etiam pusillanimitas aliquo modo ex superbia potest oriri, dum scilicet aliquis nimis proprio sensu innititur, quo reputat se insufficientem ad ea, respectu quorum sufficientiam habet. Unde dicitur Pro verb. 26. Sapientior sibi piger videtur septem viris loquentibus sententias. Nihil enim prohibet, quod se quantum ad aliqua deiciat, & quantum ad alia se in sublime extollat. Unde Greg. in pastoralis de Moysè dicit, * quod superbus fortasse esset, si ducatum plebis suae sine trepidatione susciperet; & rursus, superbus existeret, si auctoritatis imperio obedire recusaret.

AD IIII, dicendum, quod Moyses & Hieremias digni erant officio, ad quod divinitus eligebantur ex divina gratia: sed ipsi considerantes propria infirmitatis insufficientiam, recusabant, non tamen pertinaciter, ne in superbiam laberentur.

ARTICVLVS II.

Utrum pusillanimitas opponatur magnanimitati.

AD SECVNDVM sic proceditur. Videtur, quod pusillanimitas non opponatur magnanimitati. Dicit enim Philosophus in 4. Ethicor. quod pusillanimitas ignorat seipsum. Appeteret enim bona, quibus dignus est, si se cognosceret: sed ignorantia sui videtur opponi prudentiae, ergo pusillanimitas opponitur prudentiae.

¶ 2. Præter. Matth. 25. Seruum qui propter pusillanimitatem pecunia uti recusavit, vocat Dominus malum, & pigrum. Philosophus etiam dicit in 4. Ethicor., * quod pusillanimitas videtur pigra: sed pigritia opponitur sollicitudini, quae est actus prudentiae, ut supra habitum est. Ergo pusillanimitas non opponitur magnanimitati.

¶ 3. Præter. Pusillanimitas videtur ex inordinato timore procedere. Unde dicitur Isaia 35. Dicite pusillanimes, confortamini, & nolite timere. Videtur etiam procedere ex inordinata ira, secundum illud ad Colos. 3. Patres, nolite ad indignationem provocare filios vestros, ut non pusillo animo fiant: sed inordinatio timoris opponitur fortitudini, inordinatio autem irae mansuetudini. Ergo pusillanimitas non opponitur magnanimitati.

¶ 2. Præter. Vitium quod opponitur alicui virtuti tanto grauius est, quanto est magis virtuti dissimile: sed pusillanimitas magis est dissimilis magnanimitati, quam praesumptio, ergo si pusillanimitas opponeretur magnanimitati, sequeretur quod esset grauius peccatum, quam praesumptio, quod est contra illud, quod dicitur Eccles. 27. O praesumptio nequissima, unde cetera es? 10 ergo pusillanimitas opponitur magnanimitati.

SED CONTRA est, quod pusillanimitas, & ma-

gnanimitas differunt secundum paritatem animi, ut ex ipsis nominibus magnum & parum sunt opposita. Magnitas opponitur magnanimitati.

RESPON. Dicendum, quod paritas test tripliciter considerari potest. Vnde seipsum: & sic manifestum est, quod propria rationem opponitur magnanimitati. Differt secundum differentiam magnitudinis circa idem. Nam sicut magnitudo mi magnitudine tendit ad magnitudinem, ex animi paritate retrahit a magnitudine potest considerari ex parte causae intellectus est ignorantia propria, ex parte autem appetitus est timor de causa, quae false aestimat excedere habitum modo, potest considerari quantum ad effectum retrahere se a magnis quibus est supra dictum est, * oppositio videtur dicitur magis secundum propriam partem, & secundum causam, vel effectum. Ita potest directè magnanimitati opponi.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod cedit de pusillanimitate ex parte causae in intellectu. Et tamen non opponatur prudentiae, etiam secundum quia talis ignorantia non procedit sed magis ex pigritia consideranda sunt ut dicitur in 4. Ethicor., * vel eius suae subiacet potestati.

AD II, Dicendum, quod ratio pusillanimitatis ex parte effectus.

AD III, Dicendum, quod ratio ex parte causae. Nec tamen timor pusillanimitatem semper est timor per se. Unde etiam ex hac parte non opponitur fortitudini. Ira autem in seculo non est timor, quo quis extollitur in vindictam, sed praesumptio, quae deiecit animam in eam. Inducit autem ad pusillanimitatem causam irae, quae sunt inanimata dicitur animus patientis.

AD IIII, Dicendum, quod ratio grauius peccatum secundum praesumptio: quia per praesumptio bonis, quod est pessimum, ut dicitur sed praesumptio dicitur esse opposita perbia, ex qua procedit.

QVAESTIO CXXXIII.

De magnificentia, in quatuor articulis diuisa.

DEINDE considerandum est de magnificentia, & virtutis opposita.

CIRCA magnificentiam quaeruntur quatuor.

¶ Primo, Utrum magnificentia sit virtus.

¶ Secundo, Utrum sit virtus specialis.

¶ Tertio, Quae sit materia eius.

¶ Quarto, Utrum sit pars fortitudinis.

Parte 1, e. 7. post articulum.

Infra q. 163. arti. 1. ad 3. E. 4. Ethicor. lec. 11. fin. * Lib. 4. c. 3. ad fin. 10. 9.

Lib. 4. c. 3. ad fin. com. 5.

q. 47. arti. 9.

A spectaret ad magnificentiam proprie dictam. Et de huiusmodi communiter dicta magnificentia potest interpretari illud, Eleuata est magnificentia tua. Illud autem, Sanctitas & magnificentia, de proprie dicta magnificentia optime intelligitur: quia, vt in quarto dicitur Ethicor. magnificus expendit in his, quae ad Deum sunt. Dicitur tertio, quod in Christo fuit magnificentia proprie dicta circa sumptus, eminentius tamen quam sumptus exteriorum rerum quas possidemus, quae communi nomine appellantur pecunia. Sicut fuit proprie sanguis suus pretium emptionis nostrae ad constituendam domum suam, quae est Ecclesia, iuxta illud: Empti estis pretio magno. In hoc ergo quod Christus maximos sumptus sanguinis & peccatorum suorum fecit, ad maximum opus diuinae domus, & diuini honoris magnificentis fuit. Et propterea eleuatus est super caelos, iuxta illud: Propter quod & Deus exaltauit illum, & dedit illi nomen.

q. 129. art. 3. ad 2. & 1. 2. q. 65. art. 1.

q. 129. art. 3. ad 2.

Super Quaestiones centisimae vigesime quarta. Articulum secundum.

In articulo secundo eiusdem 134. quaestio. in responsione ad secundum, dubium primo occurrat ex Martino ibidem, circa id quod est de magnanimitate dicitur, quod ad magnanimum spectat operari magnum in qualibet virtute, ita quod magnanimum respicit circa hoc solum rationem magni &c. Hec opinio, inquit, mihi non videtur vera, tum primo: quia sequeretur quod omne opus magnum secundum quod magnanimum, fieret a magnanimitate, hoc est falsum, quia spectat ad magnificentiam: tum secundo, quia magnanimum non solum considerat: magnitudinem operis, sed etiam rectitudinem, puta, quod est opus iustitiae, aut fortitudinis &c. non ergo respicit solum rationem magni. Probatur antecedens, quia si sola ratio magni respiceretur, sequeretur quod ratio boni esset ei imperitens, & consequenter,

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum magnificentia sit virtus.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur, qd magnificentia non sit virtus. Qui enim habet vnam virtutem, habet omnes, vt supra habitum est: sed aliquis potest habere alias virtutes sine magnificentia. dicit enim Philosophus in 4. Ethic. * qd non omnis liberalis est magnificus. ergo magnificentia non est virtus.

¶ 2 Præ. Virtus moralis consistit in medio, vt patet in 2. Ethic. ¶ magnificentia non videtur consistere in medio: superexcellit. n. liberalitatem magnitudine. magni autem opponitur paruo sicut extremis, quorum medium est equale, vt dicitur in 10. Metaphysicis. * & sic magnificentia non est in medio, sed in extremo. ergo non est virtus.

¶ 3 Præ. Nulla virtus contrariatur naturali inclinationi, sed magis perficit ipsam, vt supra habitum est: * sed sicut Philosophus dicit in 4. Ethicor. ¶ magnificus non est presumptuosus in seipso, quod est contra naturalem inclinationem, per quam aliquis maxime prouidet sibi. ergo magnificentia non est virtus.

¶ 4 Præ. Secundum Philosophum in 6. Ethicor. * ars est recta ratio factibilium: sed magnificentia est circa factibilia, vt ex ipso nomine apparet. ergo magis est ars, quam virtus.

SED CONTRA. Humana virtus est participatio quaedam virtutis diuinæ: sed magnificentia pertinet ad virtutem diuinam, secundum illud Psal. 67. Magnificentia eius, & virtus eius in nubibus. ergo magnificentia est virtus.

RESPON. Dicendum, qd sicut dicitur in 1. de celo. * Virtus dicitur per comparationem ad vltimum, in quod potentia potest, non quidem ad vltimum ex parte defectus, sed ex parte excessus, cuius ratio consistit in magnitudine. Et ideo operari aliquid magnum, ex quo sumitur nomen magnificentiae, proprie pertinet ad rationem virtutis: vnde magnificentia nominatur virtutem.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod non omnis liberalis est magnificus quantum ad actum: quia defunt sibi ea, quibus vti necesse est ad actum magnificum. Tamen omnis liberalis habet habitum ma-

gnificentiae, vel actu, vel in propinqua dispositione, vt supra dictum est, * cum de connexion virtutum ageretur.

AD SECUNDVM dicendum, quod magnificentia consistit quidem in extremo considerata quantitate eius quod facit: sed tamen in medio consistit considerata regula rationis, a qua non deficit, nec eam excedit, sicut etiam de magnanimitate dictum est. *

AD TERTIVM dicendum, quod ad magnificentiam pertinet facere aliquid magnum. Quod autem pertinet ad personam vniuersiualem, est aliquid paruum in comparatione ad id, quod conuenit rebus diuinis, vel rebus communibus. Et ideo magnificus non principaliter intendit sumptus facere in his, quae pertinent ad personam propriam, non quia bonum suum non querat, sed quia non est magnum. Si quid tamen in his quae ad ipsum pertinent, magnitudinem habeat, hoc etiam magnifice magnificus profectur: sicut ea quae semel fiunt, vt nuptiae, vel aliquid aliud huiusmodi, vel etiam ea quae permanentia sunt: sicut ad magnificum pertinet preparare contententem habitationem, vt dicitur in 4. Ethicor.

AD IIII. Dicendum, qd sicut dicit Philosophus in 6. Ethicor. * Oportet artis esse quandam virtutem, scilicet moralem, per quam scilicet appetitus inclinatur ad recte vtendum ratione artis: & hoc pertinet ad magnificentiam. Vnde non est ars, sed virtus.

ARTICVLVS II: Vtrum magnificentia sit specialis virtus.

AD SECUNDVM sic proceditur. Videtur, quod magnificentia non sit specialis virtus. Ad magnificentiam enim videtur pertinere, facere aliquid magnum: sed facere aliquid magnum potest conuenire cuilibet virtuti, si sit magna, sicut qui habet magnam virtutem temperantiae, facit magnum temperantiae opus. ergo magnificentia non est aliqua specialis virtus, sed significat statum perfectum cuiuslibet virtutis.

¶ 2 Præ. Eiusdem videtur esse aliquid facere, & tendere in illud: sed redere in aliquid magnum pertinet ad magnanimitatem, vt supra di-

E

prae formae & suis principaliter intenti. Ex quibus patet, quod dispositio auctoris in nullo deficit, dicens opus bonum, quatenus magnam, ex principali intentione, spectare formaliter ad magnanimitatem. Ad id vero quod additur de materia magnanimitatis, dicitur quod minor est fallax, & probatio philosophi: quoniam seculis omni administratione publica dicitur quis magnanimus; si magni opus virtutis facit ex intentione: pusillanimitas, si non audeat ad illud, ut patet de sermo, qui abscondit talentum: & presumpuosus, si audeat actus supra vires, ut patet, si omnes seculi dicitur fuerint &c. Vnde iste homo, proprium magnanimitatis extraneum fecit. si operari magni in qualibet virtute, & extraneum. si administrationem publicam, propriam facit: cum tamen in 4. Eth. solum primum dicitur. Ad aliud dubium secundo loco motu dicitur quod magnanimitas tendit ad magnam, & facit illud etiam in operatione magnifici. Nec contra hoc obstat obiecta, quoniam alia est materia, in qua magnificus appetit, & facit magnum: alia in qua magnanimus appetit, & facit magnum. Magnificus siquidem facit magnum in materia exteriori, scilicet in aliquo opere factibili, puta, domo, templo, nuptijs &c. Magnanimus autem facit magnum in actu elicitivo ipsius magnifici: ita quod actus magnifici, sicut & aliarum virtutum actus, sunt quos magnanimus ornare magnitudinem. Non est ergo eadem magnitudo directe intenti ab utraque virtute: sed magnifici intendit ad magnum in materia exteriori, magnanimus autem ad magnum in ipso actu magnifici, & hoc per se primo, in quantum est

magnum operantur, non principaliter dirigunt intentionem suam ad magnam, sed ad id quod est proprium unicuique virtuti. Magnitudo autem consequitur ex quantitate virtutis. Ad magnifici- tatem vero pertinet non solum facere magnum, sed in quod facere proprie sumitur, sed et ad magnam faciendum tendere animo. Vnde Tullius dicit in sua rhetorica, quod magnificencia est rerum magnarum & excellentiarum, cum animi quadam ampla, & splendida dispositione cogitatio atque administratio: ut cogitatio referatur ad iterio- rem intentionem, administratio autem ad exteriorum executionem. Vnde oportet quod sicut magnanimitas intendit aliquod magnum in omni materia, ita & magnificencia in aliquo opere factibili. AD TERTIUM dicendum, quod magnificencia inter opus magnum facere operari aut ab hominibus facta, ad aliquem finem ordinantur. Nullus autem finis humanorum operum est adeo magnus, sicut honor Dei: & ideo magnificencia proprie magnum opus facit in ordine ad honorem Dei. Vnde Phil. dicit in 4. Eth. quod honorabiles sumptus sunt maxime, quod pertinent ad diuinam sacrificia, & circa hos maxime studet magnificus. Et ideo magnificencia coniungitur sanctitati, quia proprie eius effectus ad religionem, siue ad sanctitatem ordinatur.

ARTICULVS III.

Utrum materia magnificencia sint sumptus magni.

AD TERTIUM sic proceditur. Vt quod materia magnificencia non sint sumptus magni. Circa eandem enim materiam non sunt duae virtutes: sed circa sumptus est liberalitas, ut supra habitum est. ergo magnificencia non est circa sumptus. ¶ 2. Præ. Ois magnificus est liberalis, ut dicitur in 4. Ethic. sed liberalitas est magis circa dona, quam circa sumptus. ergo etiam magnificencia non proprie est circa sumptus, sed magis circa dona. ¶ 3. Præ. Ad magnificencia pertinet aliquod opus exterius facere. Non autem quibuslibet sumptibus sit aliquod exterius opus, etiam si sint sumptus magni, puta, cum aliquis multa expendit in xenijs mittendis. ergo sumptus non sunt propria materia magnificencia. ¶ 4. Præ. Magnos sumptus non proprie facere nisi diuites: sed omnes

virtutes possunt habere et pauperes, quia virtutes non ex necessitate indigent exteriori fortuna, sed sibi ipsis sufficiunt, ut Seneca dicit in li. de Ira. ergo magnificencia non est circa magnos sumptus. SED CONTRA est, quod Phil. dicit in 4. Ethic. quod magnificencia non extenditur circa omnes operationes quae sunt in pecunijs, sicut liberalitas, sed circa superfluas solum, in quibus excellit liberalitatem magnitudine. ergo est solum circa magnos sumptus. RESPON. Dicendum, quod ad magnificencia, sicut dictum est, pertinet intendere ad aliquod magnum opus faciendum. Ad hoc autem quod aliquod magnum opus conuenienter fiat, requirunt proportionati sumptus. Non enim possunt magna opera fieri, nisi cum magnis expensis. Vnde ad magnificencia pertinet magnos sumptus facere ad hoc, quod opus magnum conuenienter fiat. Vnde & Phil. dicit in 4. Eth. quod magnificus ab aequali. i. a proportionato sumptu, opus faciet magis magnificum. Sumptus autem est quaedam pecunie emissio, a qua potest aliquis prohiberi per superfluum amorem pecunie. Et ideo materia magnificencia possunt dici & ipsi sumptus, quibus virtus magnificus ad opus magnum faciendum: & ipsa pecunia, qua utitur ad sumptus magnos faciendos, & amor pecunie quem moderatur magnificus, ne sumptus magni impediantur. AD PRIMUM ergo dicendum, quod sicut supra dictum est, virtutes illae quae sunt circa res exteriores, habent aliquam difficultatem ex ipso genere rei, circa quam est virtus, & aliam difficultatem ex magnitudine ipsius rei: & ideo oportet circa pecuniam & usum eius, esse duas virtutes, liberalitatem, quae respicit communiter usum pecuniae, & magnificencia, quae respicit magnum pecunie usum.

AD SECUNDUM dicendum, quod usus pecunie aliter pertinet ad liberalitatem, & aliter ad magnificencia. Ad liberalitatem. non pertinet nisi quod procedit ex ordinato affectu circa pecunias. Et ideo omnis usus debitus pecuniae, cuius impedimentum tollit moderatio amoris pecuniae, pertinet ad liberalitatem. & dona, & sumptus: sed usus pecuniae pertinet ad magnificencia in ordine ad aliquod magnum opus quod faciendum est, & talis usus non potest esse sine sumptu, siue expensa. AD TERTIUM dicendum, quod magnificus et dicitur dona, uel xenia, ut dicitur in 4. Ethic. non tamen sub ratione doni, sed potius sub ratione sumptus ordinati ad aliquod opus faciendum, puta, ad honorandum aliquem, uel ad faciendum aliquid, unde proueniat honor toti ciuitati: sicut cum facit aliquid, ad quod tota ciuitas studet. AD QUARTUM dicendum, quod principalis actus uirtutis est interior electio, quae uirtus potest habere absque exteriori fortuna, & sic et pauper potest esse magnificus: sed ad exteriores actus uirtutum requiruntur bona fortunae, sicut quaedam infra, & sic hoc pauper non potest actum magnificenciae exterioris exercere in his quae sunt magna simpliciter, sed forte in his quae sunt magna per comparationem ad aliquod opus, quod et si in se sit paruum, tamen potest magnifice fieri secundum proportionem illius generis. Nam paruum & magnum dicuntur relative, ut Philosophus dicit in predicamentis.

Secunda Secundae S. Thomae. SS ¶ Su-

actus uirtuosus, & non in quantum est actus magnificenciae. Obiectio autem secunda similiter in aquiuoco laborat: quoniam magnificencia conuenit cum alijs uirtutibus in hoc, quod non per se primo tendit ad magnum in operatione sua: sed si facit operationem suam magnam, facit ut conditionem consequentem ex statu uirtutis, quia scilicet est perfecta in actu. Oportet siquidem magnanimitatem adesse, ad hoc ut per se primo intendatur ad magnum in operatione magnificenciae. Facere autem magnum in re exterius factibili spectat ad magnificenciaem.
 Lib. 4. c. 2. an te medium to. 5.
 Ar. preced.
 Li. 4. c. 2. an te medium to. 5.
 Q. 2. art. 2.
 Lib. 4. c. 2. to mo. 5.
 In practica mero ad ali quid, to. 1.

Super Questionis
134 Art. quartum.

ARTICVLVS III.

Vtrum magnificentia sit pars
fortitudinis.

Sup. q. 38. &
locis ibi no-
tatis.

Ar. preced.

Lib. 4. cap. 2.
paulo a pri-
cipio, cap. 2.
19. 5.

Li. 5. in som-
niū Scipio-
nis in fol. 2.
ante lib. me-
dium.

Q. 80. &
328.

D. 833.

IN ART. 4 eiusdē q. 134. dubiū occurrit ex Martino ibidē tripliciter arguente, q̄ ista duæ cōdōnes q̄ in litera ponitur, nō sufficiunt ad esse virtutē adiunctā vt secundariā principali. Primō, q̄a sic ois virtus excessiua a fortitudine esset secundaria virtus respectu eius. Probat, quia habet ambas cōdōnes. s. q̄ cōuenit cū ea (omne n̄ excessum cōuenit in aliquo cū excedente) & q̄ excedit ab ea. Secūdo, q̄a sic liberalitas, eutrapelia, & sic de multis alijs, esset secundaria virtus respectu iustitię, q̄a ambas habet cōdōnes. Tertiō, q̄a iustitia, & ois virtus requisita ad grāuē administrationē, eēt secundaria respectu magnanimitatis: q̄ oia sunt absurda. Ad primū horū dī, q̄ prima cōdō in litera expōsita. s. Conuenientia in aliquo nō est sic intelligēda vt sonat, cū ois ens cū oī ente in aliquo cōueniat: sed intelligēda est sane, vt expōsit author superior in q. 128 ybi partes fortitudinis assignauit. s. q̄ cōueniat in modo, quē principalis virtus seruat in sua materia, puta, in iustitia, q̄ sic ad alterū: in fortitudine, q̄ sic ad arduū: in temperantia, q̄ cōster i moderatione: & sic non ois virtus excessiua cōuenit cū virtute excedēte. Secūda similiter conditio, q̄ sic excessiua, intelligitur quo ad rōnē, hoc est, q̄ adiuncta virtus de faciat a pfecta rōne iusti, fortis, uel tēpanti. vt patet ex dictis in q. 81. & inferius i 143. Nihil ergo ualeat prima obiectio. Ad s̄m vero dī, q̄ liberalitas uere est adiuncta iustitię, q̄a est ad alterū, sub rōne debiti moralis in. Eutrapelia autē pars ponit temperantię, vt infra patebit, quia modestia quādam est actionū ludicrarum. Ad tertium dī, q̄ consequentia nō ualeat, nec sequit ex di-

AD QVARTVM sic procedit. Videtur quod magnificentia non sit pars fortitudinis. Magnificentia enim conuenit in materia cum liberalitate, vt dictum est: sed liberalitas non est pars fortitudinis, sed iustitię, ergo magnificentia nō est pars fortitudinis.

¶ 2 Præter. Fortitudo est circa timores & audacias: magnificentia autem in nullo uidetur respicere timorem, sed solū sumptus, qui sunt operationes quedam. ergo magnificentia magis uidetur pertinere ad iustitiam, quæ est circa operationes, quæ ad fortitudinem.

¶ 3 Præter. Phil. dicit in 4. Ethic. * q̄ magnificus scienti assimilatur: sed scientia magis conuenit cū prudentia, quā cum fortitudine. ergo magnificentia non debet poni pars fortitudinis.

SED CONTRA est, quod Tullius, & Macrobius, & Andronicus * magnificentiam partem fortitudinis ponunt.

RESPON. dicēdū, quod magnificentia s̄m qd̄ est specialis virtus, non potest poni pars subiectiua fortitudinis, quia nō cōuenit cū ea in materia: sed ponitur pars eius, in quantum adiungitur ei sicut virtus secundaria principali. Ad hoc autem q̄ aliqua virtus adiungatur alicui principali, duo requiruntur, vt supra dictum est, * quorū unum est, ut secundaria cōueniat cū principali: aliud autē est, ut in aliquo excedatur ab ea. Magnificentia autē conuenit cū fortitudine in hoc, q̄ sicut fortitudo tēdit i aliquod arduum & difficile, ita ēt & magnificentia. Vnde d̄ ēt v̄ esse in irascibili, sicut & fortitudo: sed magnificentia deficit a fortitudine i hoc, q̄ illud arduū in qd̄ tendit fortitudo, hēt difficultatē pp̄ periculū qd̄ imminet p̄sonæ. Arduum autē in qd̄ tendit magnificentia, habet difficultatem pp̄ dispendium rerum, quod est multo minus, q̄ periculū p̄sonæ: & ideo magnificentia ponit pars fortitudinis.

AD PRIMVM ergo dicēdū, quod iustitia respicit operationes s̄m se, prout i eis cōsideratur debiti: sed liberalitas, & magnificentia cōsiderat operationes sumptuū s̄m quod comparantur ad passiones animæ, di-

Fuerimode tñ. Nam liberalitas respicit sumptus per comparisonem ad amorem, & concupiscentiam pecuniarum, q̄ sunt passiones concupiscibilis, quibus non impeditur liberalitas a dationibus, & sumptibus faciendis concupiscibili. Sed magnificentia respicit comparisonem ad spem, attēdit arduum non simpliciter sicut magnanimitas in determinata materia, scilicet in timore de magnificencia uidetur esse in magnanimitas.

AD SECVNDVM dicēdū, quod magnificencia non conuenit cum fortitudine: conuenit tamen cum ea in conditione in quantum scilicet tendit in absterendum sumptus, sicut & fortitudo in absterendum timores.

AD TERTIVM dicēdū, quod magnificentia ordinatur ad aliquid magis est ars autem est in ratione. Et sic pertinet bene vt ratione in attendit tione sumptus ad opus, quod scilicet hoc præcipue necessarium est propter nem utriusque, quia nisi diligenter haberetur, immineret periculum magis.

QVAESTIO CXXXIII.

De Paruificencia in dicitur in lib. dicitur.

DEINDE considerandum est positus magnificentia.

¶ Primo, Vtrum paruificencia sit pars fortitudinis.

¶ Secundo, De vitio ei opposito.

ARTICVLVS PAVM.

Vtrum paruificencia sit pars fortitudinis.

AD PRIMVM sic procedit. Paruificencia non sit virtus. Paruificencia est moderatiua magnanimitatis, moderatiua paruorum unde & liberalitas: sed moderatiua paruorum facit: sed magnanimitas. ergo similiter paruificencia moderatiua vitium.

¶ 2 Præter. Philo. dicit in 4. Ethic. * q̄ paruificencia est paruificencia: sed paruificencia dicitur esse laudabilis, quia bonum est moderatum rationem esse, vt dicitur in dicitur. de diuin. nominis. expōsitur est uitium.

¶ 3 Præter. Philo. dicit in 4. Ethic. * q̄ paruificencia est paruificencia: sed paruificencia dicitur esse laudabilis, quia bonum est moderatum rationem esse, vt dicitur in dicitur. de diuin. nominis. expōsitur est uitium.

SED CONTRA est, quod Philo. dicit in 4. Ethic. * q̄ paruificencia est paruificencia: sed paruificencia dicitur esse laudabilis, quia bonum est moderatum rationem esse, vt dicitur in dicitur. de diuin. nominis. expōsitur est uitium.

RESPON. Dicēdū, q̄ paruificencia moralia speciem a fine fortitudinis pluries nominantur. Ex hoc est paruificencia, quod intendit ad aliquid paruorum autem & magnanimitas.